

משולחנו של מרן רבינו חיים עוזר זצ"ל

מפיהם אנו חיים

פנינים מאירות מפי הגאון רבי חיים חייקל גרינברג זצ"ל

הרב טוביה שולצינגר | תמונות: מכון אשל אברהם, מכון תל אביב של מעלה

בחלוף יובל מהפסקותיו – נלב"ע בשנתו הששים בכ"ב בחשוון תשי"ף – מוציא 'מכון גנוי גאון ליטא' מהדורה חדשה לספר "מפיו אנו חיים", שתופיע אי"ה בקרוב ממש. באדיבות המכון, נביא כאן גרגרים אחדים, כמה סיפורים אשר נעתקו מכתרי כתביו של רבי חיים חייקל גרינברג זצ"ל.

אהבת התורה של רבי שמעון שקופ זצ"ל

שמעתי מהגאון רבי יחיאל יעקב ויינברג בעל השרידי אש, שכשהגיע הגאון רבי משה מרדכי שקאפ זצ"ל, בנו של הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל בעל ה"שערי יושר", פעם ראשונה ללמוד בשיבה, לקח אותו אביו והראה לו את המקום בו למד תורה בבחרותו, ואמר לו בזה הלשון: "אין די פלאץ איך האב געלערנט זעקס יאהר, און דאס איז געווען די בעסטע יארן מיינע פון א גאנץ לעבן". – במקום הזה ישבתי ולמדתי שש שנים, והיו אלו (חרף העניות הגדולה והניסיונות) השנים המאושרות ביותר בחיי!

המלחמה. לאחר המלחמה עלה לארץ ישראל והתמנה כרב שכונת 'רסקו' בצפון תל אביב.

מאמרי הזיכרונות מליטא שפרסם בכמות שונות, כמו 'דגלנו' 'המודיע' 'הפרדס' ועוד, היו מרתקים ומאלפים. מדי שנה, ביום השנה לפטירת מרן הגר"ח זצ"ל, נהג לפרסם מאמר לזכרו, וחלק מהמאמרים התפרסמו בקובץ התורני "אחיעזר" שהוציא.

בשנת תשע"ד, הוציא לאור "מכון גנוי גאון ליטא" מהדורה חדשה של ספרו "ברכת חיים" – ובסופו קונטרס "מפיו אנו חיים" המרכז את זכרונותיו ומאמריו.

כבר בצעירותו, בשנות העשרים לחייו, התמנה העילוי הנפלא הגאון רבי חיים חייקל גרינברג זצ"ל לכהן כרבה של קענע, עיר סמוכה לוילנה. בד בבד כיהן כמו"ץ בוילנה והיה חבר 'ועד הרבנים' של העיר. פיסגת המעלה, שבגינה נודע לימים, הייתה קרבתו היתרה למרן רשכבה"ג הגר"ח זצ"ל גרודזנסקי זיע"א, עד שהיה לאיש אמונו ונשלח על ידו לשליחויות ציבוריות חשובות שונות.

כך ביקר מספר פעמים בוורשה לרגל עיסוקו בפרשת "גזירת השחיטה" כשליחו של רבי חיים עוזר זצוק"ל. במקרה אחר כאשר מונה רב משכיל באושמינה, נשלח רבי חיים חייקל זצ"ל הגר"ח זצ"ל לפעול כנגד המינוי, ולשם כך נסע לפולין להיפגש עם האדמו"ר מגור ועם רבי מנחם זמבה זצ"ל הי"ד.

בשנת תרצ"ו הוציא לאור את הקונטרס "ברכת חיים" על יורה דעה.

מחלה "מדבקת"...

סיפר הגאון רבי עזריאל זעליג ויינברג שליט"א, מתלמידי מרן הגרי"ז ובעל ה'חביון עז', כי אחותו ע"ה זכתה להקים דור של ת"ח מופלגים, ותלתה זאת במעשה שהיה וכך היה:

מנהגו של רבי חיים חייקל זצ"ל היה, לשאת דרשות חוצבות להבות אש בביהמ"ד המרכזי בשד' 'סאמאטס' בתל אביב. במהלך אותן דרשות היה מביא באופן ברור את דעתו של מורו ורבו אשר זכה לצקת מים על ידיו מרן הגר"ח זצ"ל גרודזנסקי זיע"א בעל האחיעזר ורבה של וילנא, נגד המזרחי ורבניהם, ולבאר את ההיזק הרב אותו הם גורמים ליהדות הנאמנה. באותו בית כנסת נהג להתפלל אחד מבכירי המזרחי, אשר דרשות הרב ה'קנאי' היו לצנינים בעיניו והחליט להילחם בו עד חרמה. רבי חיים חייקל סבל ל"ע

ממחלת עור נדירה בפניו. אותו בכיר מהמזרחי, מידי שבוע אחר שהיה שומע את דרשתו של רבי חיים חייקל, היה מתמלא זעם וכותב מכתב מנומק למשרד הבריאות ובו היה מסביר בטוב טעם מדוע מחלה זו הינה מדבקת, וחובה להטיל את רבי חיים חייקל לא פחות מאשר ל'הסגר'...

אלא שכאן באה יד ההשגחה, ובאותם ימים שימשה כפקידה במשרד הבריאות אחותו של הגאון רבי עזריאל זעליג ויינברג שליט"א, אשר ברוב צדקותה הייתה ממתינה מידי שבוע לדוור שהיה מביא את המכתבים למשרד הבריאות, מחפשת בזריזות, מאתרת ונוטלת את מכתבו של האיש וקורעת אותו לגזרים.

"אם זכיתי לבנים תלמידי חכמים", אמרה אותה אשה, "הלא זה מכח של אותה זכות".

צורתו של רב בישראל

ולכשרות המאכלים ולהזהיר על חילול שבת.

השיב לו רבי חיים עוזר: יש עוד דבר חשוב שאסור לשכחו – לדאוג לעניים, ליתומים ולאלמנות של עירו, שיהא להם כל צרכם. כי תפקיד הרב איננו לדאוג רק לעניים ורוחניים, אלא גם לדאוג לצרכים הגשמיים של בני עירו.

והוסיף עוד, שעל הכל אסור לרב לשכוח, שחלק מחובת הרבנות הוא גם לשבת ללמוד בהתמדה. כי אם רב העיר לומד בהתמדה, הדבר פועל רושם רב על בני העיר, שלומדים ממנו ומשתוקקים להיות כמותו.

באחת מדרשותיו, שח ראב"ד ירושלים הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א:

סיפר לי הגאון רבי חיים חייקל גרינברג זצ"ל – רב בק"ק קענא הסמוכה לוילנא, שקודם שנתמנה לרבנות הלך למרן הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל ושאל מהו תפקידו וחובתו של רב עיר בישראל. השיב לו הגר"ח זצ"ל: קודם תאמר אתה מה דעתך. השיב לו רבי חיים חייקל, שלדעתו חובת הרב היא לדאוג לחינוך הבנים והבנות, להקים מוסדות תורה וחינוך על טהרת הקודש, להקים מקווה בעיר, לייסד שיעורי תורה, לדאוג לעירוב

יצאתי משם, כהבטחתו זיע"א שלא לפחד משום דבר.

לחזק הנהו ברכי דרבנן דשלהו

פעם אחת ראיתי אצל מרן הגר"ע זיע"א, רשימה ארוכה של כל מיני רבנים בעיירות נדחות מאד, ושאלתיו לפרש הרשימה השיב לי מרן זיע"א, שהוא שולח לאותם רבנים כסף מידי חודש, כי באם יהיו הם טרודים בטרדות פרנסת ביתם הרי שלא יוכלו לעמוד על מצב האידישקייט בעיירתם כדבעי.

המרדימים והמשכילים

כשבאתי לוילנא בכדי לבקש את הסכמתו של מרן הגאון רבי שמחה זעליג ריגר זצ"ל הי"ד על ספרי 'ברכת חיים', היה זה שנים רבות אחר פטירתו של מרן הגר"ח הלוי סולובייצק זצ"ל. פגשתי זקן אחד שביקשתיו מימרא בשמו של רבי חיים, אמר לי כך, שהיה הגר"ח נוהג לומר "יותר ממה שאנו מפקחים מהמשכילים מפקחים אנו מן המרדימים, כיון שהמשכילים גלוי וידוע כוונותיהם לרבים, אבל ה'מרדימים', אותם אלו שיוצאים בכל פעם נגד כל איזו התעוררות שיש לדברים שבקדושה, הרי כלפי חוץ נראים 'המרדימים' כיראים ושלמים, אבל החורבן וההרס שהם זורעים הרבה יותר גדול מאותם משכילים".

ראדין"ן] - כשאבוא לפני ב"ד של מעלה אוכל לומר שיש לי תלמידים ששרפו את הספריה בראדין. הייתה זו ספריה מלאה ספרי השכלה שנועדה לצוד את בני הישיבה.

ואמר לי מרן הגר"ע זיע"א, רבי נפתלי לא התפאר בחידושו ובגודל ועומק עיונו, ובזה ששימש ראש ישיבה, אלא בזה שיש לו תלמידים ששרפו את הביבליוטעק בראדין.

"שמא יקדמנו אחר"

הייתי פעם אצל מרן החזון איש זיע"א, ונכנס אצלו בן ישיבה לשואלו אודות הצעת שידוך שמציעים לו. נענה מרן החזון"א ואמר לו: הרי מצינו בפוסקים דין שמותר להתארס גם בזמנים של מנהגי אכלות מחמת "שמא יקדמנו אחר", אז אני אומר לך כי בדור זה, כל עוד שרוצים חתן בן ישיבה, הרי זהו ה"שמא יקדמנו אחר". יהיו זמנים שכבר לא ירצו בן ישיבה, ומי יודע מה ילד יום.

מול גזירת השחיטה

מרן הגר"ע זיע"א שלחני לבית הכנסת בוילנא שכינוהו 'עובגורוד', וציווה עלי לשאת דברים נגד גזירת השחיטה, ואמר בזה"ל: "און וועסטו נישט האבין מוירא פון גארנישט" - ואל לך לפחד משום דבר. אכן נשאתי שם דברים, והזמינו משטרה בתוך כדי הנאום. בניסי ניסים

במה התפאר רבי נפתלי טראפ זצ"ל

שהגאון רבי נפתלי טראפ זיע"א ראש ישיבת ראדין קודם פטירתו אמר בזה"ל: "אין ב"ד של מעלה איך וועל זאגן, אז איך האב תלמידים, וואס זיי האבן פארברענט א ביבליוטעק אין

שמעתי ממורי ורבי שר התורה מרן הגר"ע גראדזינסקי זיע"א, שסיפר

יד ישראל – ערכין

יום בשורה לעולם התורה והישיבות, עם הופעת הספר "יד ישראל" על מסכת ערכין, פרי עמלו של ת"ח מרביץ תורה, הרב הגאון רבי יעקב ישראל קניג שליט"א מירושלים. הספר שלפנינו מחולק לשני חלקים, בראשונה באו הערות על סדר הדף, פעמים בא בארוכה ופעמים בא בקצרה, ובחלקו השני סימנים על סדר

הספר מעוטרת בהסכמות גדולי התורה שליט"א, בראשם הגאון הגדול רבי ברוך שמואל הכהן דויטש שליט"א שכתב במכתבו "אשר ידעתי מצערותו ממש כי עדיו לגדלות ונצורות להעשיר כרם ישראל באור תורה... ובידו תרכיץ כתבים המיוסדים על שיעורים שמסר בכולל דמבשרת ציון שבראשותו ושמו נאה לו יד ישראל ועברתי על הכתבים, מלבד מה שנו"נ עמי בהאי מסכתא כו"כ פעמים, ודין הניין לי טובא, דברים ישרים

הסוגיות שבמסכתא. נתייחדה מסכת ערכין שיש בה הרבה מסוגיות הש"ס, וידוע משמו של האדמו"ר כ"ק ה'פני מנחם' מגור זצ"ל בעת לומדו זאת עם ילדיו ונכדיו, שמסכתא ערכין היא ש"ס קטן. בכל זאת נתמעטו בה החיבורים, ומה רבה אפוא השמחה, שמחת התורה, בהופעת ספר חשוב זה שמקום חשוב נתנו לו להתגדר בו.

הרה"ג המחבר שליט"א, מבוגרי היכלי התורה ישיבות פניבו' מעלות

מיוסדים על אדני פז".

הגאון רבי דוד פיינשטיין שליט"א ר"י בית יהודה כתב בתוך דבריו, "וראיתי דבריו ערוכים בטוב טעם ובכשרון, בהבנה ובירות, ומכירו אני מכבר". הגאון רבי חיים הלי סאלאווייצק שליט"א בן הגאון

בעולם הספר

אי"ש ימיני

האדיר רבי מאיר הלוי זצוק"ל כותב: "הרב הגאון המופלא עדיו לגאון ולתפארת חו"ב כו' אשר ידעתי כמה שנים ונשאתי ונתתי עמו בפלפולא דאורייתא ובסברא ישרה, והדברים ישרים בפלפולא דאורייתא בחריפות ובקיאות בטוב טעם ודעת ואשר ניכר בהם עמלו ויגיעו בענינים בראשונים ואחרונים".

תיכף לתלמיד חכם ברכה, שיזכה המחבר להגדיל תורה ולהאדירה בהרצת תורה בכתב ובעל פה, ללון בעומקה של הלכה ולדלות מרגניתא טבא בכל מקצעות התורה, ושיתקבלו הדברים בחיבה בבי מדרשא. (את הספר ניתן להשיג בטל' 052-7667170).